[2018] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 991

ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ.

ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

2016 ਦੀ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 720

13 ਫਰਵਰੀ, 2018

[ਅਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ ਅਤੇ ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ:

ਧਾਰਾ 32 - ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ/ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਰਜਿਨ ਆਈਲੈਂਡਜ਼ (ਯੂ.ਕੇ.) ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ - ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਜਾਅਲੀ ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਿਆ, ਵਾਧੂ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿੱਚ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 65 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ - ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ - ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ: ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਬਿਹਤਰ ਸੌਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੈਗ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ - ਨਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ।

ਧਾਰਾ 32 – ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ – ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ – ਜਦੋਂ – ਆਯੋਜਿਤ: ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜਨਹਿੱਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ – ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੇਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:

1.1 ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਨਾਮਾ ਪੇਪਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ

ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2016 ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਮਲਟੀ ਏਜੰਸੀ ਗਰੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ 4 ਜੁਲਾਈ, 2011 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 176 ਆਫ਼ 2009। [ਪੈਰਾ 13] [1002-ਡੀ-ਈ]

1.2 ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 19 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪਾਇਲਟ (ਐਚ) ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਏ.-109 ਪਾਵਰ, ਬੀ. 247 ਅਤੇ ਈ.ਸੀ.-135 ਟੀ. ਆਈ. ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਤੇ, ਡਿਲੀਵਰੀ ਸ਼ਡਿਊਲ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਸਹੂਲਤ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਪੇਅਰਜ਼ ਇਨਵੈਂਟਰੀ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਇੰਜਣ ਪਾਵਰ, ਇੰਜਣ ਲਾਈਫ, ਓਪਰੇਸ਼ਨ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਨ ਏ.-109 ਪਾਵਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ 2 ਜਨਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ ਕੰਪਨੀ ਖੁਦ ਜਨਵਰੀ, 2010 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਲਕੇ ਦੋਹਰੇ ਇੰਜਣ ਵਾਲੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਅਗਸਤ/ਸਤੰਬਰ, 2007 ਵਿੱਚ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਕੁੱਲ 6,315,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਰਕਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 29 ਦਸੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ, ਸੀਨੀਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਐਚ) ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਏ-109 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੀਆਈਪੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਲਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ, ਰਾਜ ਨੇ ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਅੰਤਿਮ ਭੁਗਤਾਨ 6,570,000 (ਛੇ ਮਿਲੀਅਨ ਪੰਜ ਲੱਖ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ) ਹੈ। ਉਕਤ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 24 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਐਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮਾਡਲ ਏ-109 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਐਸ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਏ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਚਾਰਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕੀਮਤ 6 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਆਪਣੇ ਵਿਤਰਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਨੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਲ 2005 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੌਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਝਾਰਖੰਡ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ 5.591 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ 5 ਅਗਸਤ, 2006 ਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਮੁੱਲ 26.10.2017 ਨੂੰ 5.246 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਖੁਦ 13.03.2007 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਸਮਾਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀਮਤ 6.0 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ।

[ਪੈਰਾ 14] [1002-ਈ-ਐਚ; 1003-ਏ-ਈ]

1.3 ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲੀਆ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਿਹਤਰ ਸੌਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਸਓ ਅਤੇ ਐਸਓ ਵਿਚਕਾਰ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕਿ ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਏ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ 100,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ (24 ਮਈ, 2006 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 4.1.ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਸਓ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 13 ਨਵੰਬਰ, 2006 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 4.1.ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ 1,473, 800 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ। ਸੀਏਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 15] [1003-ਐਫ-ਐਚ; 1004-ਏ]

1.4 ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਏਐਸ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16] [1004-ਬੀ]

ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (1981) ਸਹਾਇਕ ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 87; ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐੱਚ.ਐੱਸ. ਚੌਧਰੀ (1992) 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305:[1992] 1 ਸਹਾਇਕ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 226; ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ 'ਲਲਨ' (VIII) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2006) 6 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 613:[2006] 4 ਸਹਾਇਕ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 742; ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ (2004) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 349:[2003] 5 ਸਹਾਇਕ ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 716; ਕੁੰਗਾ ਨੀਮਾ ਲੇਪਚਾ ਬਨਾਮ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ (2010) 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 513:[2010] 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 787; ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਮਰਾਈਟ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ (2013) 2 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 398:[2012] 9 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 733; ਅਲਾਗਾਪੁਰਮ ਆਰ. ਮੋਹਨਰਾਜ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ (2016) 6 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ.. 82: [2016] 6 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 611; ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2016) 8 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253: [2016] 5 ਐੱਸ.ਸੀ.ਆਰ. 761 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1.5 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿਸਨੂੰ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੇਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17] [1004- ਡੀ-ਐੱਫ]

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

(1981) ਸਮਰਥਨ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 87 ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
[1992] 1 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 226 ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
[2006] 4 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 742 ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
[2003] 5 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 716 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹੈ
[2010] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 787 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹੈ
[2012] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 733 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹੈ
[2016] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 611 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹੈ
[2016] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 761 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 16 ਦਾ ਹੈ
ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 2016

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ।
ਨਾਲ
ਡਬਲਯੂ. ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰ. 2016 ਦੇ 753 ਅਤੇ 973

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨੇਹਾ ਰਾਠੀ, ਸੁਦੀਪ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਦੇਵੇਸ਼ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ, ਪੁਖਰੰਬਮ ਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਹਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।
ਮਹੇਸ਼ ਜੇਠਮਲਾਨੀ, ਵੀ. ਮੋਹਨਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਿੰਕੀ ਆਨੰਦ, ਏ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਅਪੂਰਵ ਕੁਰੂਪ, ਏ.ਸੀ. ਬਾਕਸੀਪਤਰੋ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਕਸ਼ੀ ਕੱਕੜ, ਰਵੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲਾ, ਮੁਕੁਲ ਸਿੰਘ, ਬਲੇਂਦਰ ਸ਼ੇਕਰ, ਹੇਮੰਤ ਵੀ. ਦਾਅ, ਬਲਰਾਮ, ਹੇਮੰਤ ਵੀ. ਦਾ ਜਵਾਬ ਅਤੇ ਬਲਰਾਮ।
ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ, ਜੇ.

ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

1.ਇਹ ਹੁਕਮ 2016 ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 720, 753 ਅਤੇ 973 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਤਿੰਨੋਂ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇੱਕੋ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 720 2016 ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ, ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਐਨ.ਜੀ.ਓ. ਦਾ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਏ-109 ਪਾਵਰ ਈ-ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਰਜਿਨ ਆਈਲੈਂਡਜ਼ (ਯੂ.ਕੇ.) ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਉਕਤ ਪੁੱਤਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ।

2. ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਨੇ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਨੂੰ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਣਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਥੋਕ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਆਫ਼ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਟਿਵ ਜਰਨਲਿਸਟਸ (ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ.ਜੇ.) ਦੁਆਰਾ ਸੰਕਲਿਤ ਡੇਟਾਬੇਸ ਅਭਿਸ਼ਾਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੁਐਸਟ ਹਾਈਟਸ ਲਿਮਟਿਡ (3.7.2008 ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਰਜਿਨ ਆਈਲੈਂਡਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ) ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰਕਾਰਪ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਏ.ਜੀ. ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 65 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

3. ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਰਨਲ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 753 ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦ ਸੌਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

4. ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 973 ਆਫ਼ 2016 ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਚੌਬੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਕੁਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਭਿਸ਼ਾਕ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਰਜਿਨ ਆਈਲੈਂਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ, ਓਐਸਐਸ ਏਅਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ ਤੋਂ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

5. ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਕੇਂਦਰੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਆਪਣੀ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤ ਸਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2 ਦਸੰਬਰ, 2016 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਫਿਰ, 19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਉਕਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

6. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਅਸਲ ਫਾਈਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਕਾਪੀਆਂ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ। ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਣ ਨੂੰ 2016 ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 720 ਅਤੇ 753 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਆਰ. ਹੇਗੜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, 2016 ਦੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 973 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਹੇਸ਼ ਜੇਠਮਲਾਨੀ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਏਐਸਜੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਿੰਕੀ ਆਨੰਦ, ਏਐਸਜੀ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਲਈ।

8. ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ੀ ਟੈਂਡਰ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਖਰੀਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਭਿਸ਼ਾਕ ਸਿੰਘ ਇਸ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

9. ਸ਼੍ਰੀ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਨੇ ਇੱਕ ਯੂਰੋਕਾਪਟਰ (ਈ.ਸੀ. 135) ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਜੋ 14 ਜੁਲਾਈ, 2007 ਨੂੰ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 19 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਦੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਇਲਟ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੇ ਇੱਕ "ਜੁੜਵਾਂ ਇੰਜਣ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ" ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਚਾਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਲਣ ਲੋਡ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਈਂਧਨ ਭਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਪਾਵਰ ਮਾਰਜਿਨ, ਕੁਸ਼ਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਉੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਸੀ। ਰਾਜ ਨੇ, 6 ਜਨਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ), ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ(ਵਿੱਤ) ਦੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ 12 ਜਨਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ ਅਗਸਤਾ ਏ-109 ਪਾਵਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਗਸਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਹੋਇਆ। ਅਗਸਤਾ ਨੇ 27 ਜਨਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੰਪਨੀ 2009 ਦੇ ਮੱਧ ਤੱਕ ਏ-109 ਪਾਵਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੀਮਤ ਲਗਭਗ 6.0 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਜਲਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਸਨ, ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਆਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ, ਜੇ.]

10. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਵਫ਼ਦ ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ, ਹਾਂਗਕਾਂਗ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 15 ਫਰਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 6 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2007 ਨੂੰ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੋਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ 2005 ਦੀ ਕੀਮਤ (ਲਗਭਗ 24 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) 'ਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 5.4.2007 ਦੇ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਓਐਸਐਸ ਏਅਰ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ 6 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ + ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅੰਤਿਮ ਕੀਮਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਗਲੋਬਲ ਟੈਂਡਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ 7 ਜੁਲਾਈ, 2007 ਨੂੰ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਟੈਂਡਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ, ਦਸੰਬਰ, 2007 ਤੱਕ ਡਿਲੀਵਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ।
ਭੁਗਤਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

(ਏ.) ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਨੂੰ 1,324,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ (i) ਅਗਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਰਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੈੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ।

(ਬੀ.) ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਨੂੰ 1,573,800 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਜੋਂ ਜੋ ਸ਼ਾਰਪ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ... ਵਿਕਰੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਸਤਾ ਨੂੰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ।

(ਸੀ.) ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਵਜੋਂ ਅਗਸਤਾ ਨੂੰ 3,672,200 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ।"

11. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

19 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇ

ਲਾਈਟ ਟਵਿਨ ਇੰਜਣ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਿਆਨ

ਸੀ ਨੰ	ਪੈਰਾਮੀਟਰ	ਯੂਨਿਟਸ	ਏ109ਪਾਵਰ	ਬੀ-427	ਈਸੀ135 ਟੀ.ਆਈ.
1	ਡਿਲੀਵਰੀ ਸ਼ਡਿਊਲ	ਮਹੀਨੇ	18-24	12-18	18-24
2	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ		04	ਨਹੀਂ	01
3	ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹੂਲਤ		ਉਪਲਬਧ	ਨਹੀਂ	ਨਹੀਂ
4	ਸਪੇਅਰ ਪਾਰਟਸ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਸੂਚੀ		ਹੋਲਡ	ਨਹੀਂ ਹੋਲਡ	ਨਹੀਂ ਹੋਲਡ
5	ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਖਿਅਤ ਜਨਸ਼ਕਤੀ		ਹਾਂ	ਨਹੀਂ	ਬਹੁਤ ਘੱਟ
6	ਇੰਜਣ ਪਾਵਰ	ਐਸ.ਐਚ.ਪੀ	900	800	826
7	ਇੰਜਣ ਲਾਈਫ	ਐਚ.ਆਰ.ਐਸ	3500	3000	3000
8	ਸੰਚਾਲਨ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਸਹਾਇਤਾ		ਉਪਲਬਧ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ	ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ
9	ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਨ		ਹਾਂ	ਨਹੀਂ	ਹਾਂ

29 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼

"ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਲਕੇ ਟਵਿਨ ਇੰਜਣ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹੀ ਮੋਹਰੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

1. ਅਗਸਤਾ ਏ. 109

2. ਈ.ਸੀ.-135

3. ਬੈੱਲ-427

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਈ.ਸੀ.-135 ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਲਾਗਤ ਹੈ। ਬੈੱਲ 427 ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਬੈੱਲ 427 ਇੱਕ ਵੀ.ਐਫ.ਆਰ. ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਡ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵੀਆਈਪੀ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਡੇਟਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਗਸਤਾ ਏ-109 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੀਆਈਪੀ ਓਪਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ।

ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਆਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ, ਜੇ.]

ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੁਲਨਾ ਬਿਆਨ ਤੁਹਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਸਦ/-

29.12.06

ਗੌਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਗੋਦਾਰਾ

ਸੀਨੀਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ)"

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਿਤੀ 2 ਜਨਵਰੀ, 2007

"... ... ...ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਵਿਸ਼ਵ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਸਤਾ ਸਮੇਤ ਨਿਰਮਾਤਾ ਜਨਵਰੀ, 2010 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਲਕੇ ਟਵਿਨ ਇੰਜਣ ਵਾਲੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਗਸਤਾ ਲਈ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਗਸਤ/ਸਤੰਬਰ 2007 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਤਰਕ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਤੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ 6 ਸੀਟ ਵਾਲੇ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਏਲੀਟ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਏ.-109 ਪਾਵਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦਿਆ ਹੈ। ਖਰੀਦ ਮੁੱਲ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ:

ਇਟਲੀ ਦੇ ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਰਕਮ	3,673,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ
ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਰਕਮ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਲਿਮਟਿਡ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਰਕਮ	2,642,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ
ਕੁੱਲ ਦੇਣਯੋਗ ਰਕਮ	6,315,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ

ਭੁਗਤਾਨ ਸ਼ਡਿਊਲ:

31 ਜਨਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਰਡਰ ਪਲੇਸਮੈਂਟ / ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਨੂੰ 2,642,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ। 3,673,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਅਗਸਤ 2007 ਵਿੱਚ ਇਟਲੀ ਦੇ ਮਿਲਾਨ ਵਿੱਚ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ "ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ" ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਗਸਤਾ ਐਸ.ਪੀ.ਏ., ਇਟਲੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇਨਵੌਇਸ ਕੀਮਤ

ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ - ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ, ਇਟਲੀ:

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਕੀਮਤ	5,131,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ
ਸੇਵਾਵਾਂ*	115,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ
	5,246,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ

ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ
ਲਿਮਟਿਡ ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ:

ਪ੍ਰੀ-ਬੁਕਿੰਗ ਲਾਗਤ	1,069,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ
ਕੁੱਲ	6,315,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ
	==========

* ਇਸ ਵਿੱਚ ਡਿਸ-ਅਸੈਂਬਲੀ; ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ; ਭਾੜਾ; ਬੀਮਾ; ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਉਡਾਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦਾ ਚਲਾਨ ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧਾ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਦੇ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਆਰਡਰ 31 ਜਨਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਿਤੀ 13 ਮਾਰਚ, 2007

"ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ
ਇੱਕ ਫਿਨਮੇਕੇਨਿਕਾ ਕੰਪਨੀ
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਏਵੀਏਸ਼ਨ
ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ
ਰਾਏਪੁਰ
ਭਾਰਤ

ਪਿਆਰੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜੀ:

ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ 22 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਏ.ਡਬਲਯੂ 139 ਅਤੇ ਏ. 109 ਪਾਵਰ ਦੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੀ ਈਮੇਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ:

(ਏ) ਏ 109 ਪਾਵਰ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਅੱਜ 2009 ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(ਬੀ) ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਲੱਭੀ ਜਾ ਰਹੀ ਏਲੀਟ ਸੰਰਚਨਾ ਲਈ ਰੋਮ ਕੀਮਤ 6.0 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ।

(ਸੀ) ਬੁਕਿੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ 100,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਡਾਊਨ ਪੇਮੈਂਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 60 (ਸੱਠ) ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਆਯਾਤ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਵੇ,

ਦੇ 30% ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ। 70% ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਇਗੀ ਮਿਲਾਨ ਵਿਖੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ "ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ" ਦੇ ਸਮੇਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਜਲਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਖੇਤਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ, 1402, ਵਨ ਡਡੇਲ ਸਟ੍ਰੀਟ, ਸੈਂਟਰਲ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੁੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ ਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਤਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ (ਮੋਬਾਈਲ + 91 9818355544) ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਤੁਹਾਡਾ ਧੰਨਵਾਦ

ਤੁਹਾਡਾ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ,

ਐਸਡੀ /-

ਅੰਬਰਟੋ ਫੋਂਟਾਨੇਲਾ

ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁਖੀ

ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ"

<u>ਕੈਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ</u>

"ਨਿਯਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਗਸਤਾ ਏ 109 ਪਾਵਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇੱਕ ਗਲੋਬਲ ਟੈਂਡਰ (ਮਈ 2007) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ ਪੰਜ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਕੈਬਨਿਟ ਨੇ (ਅਗਸਤ 2007) ਉਸੇ ਹਾਂਗ-ਕਾਂਗ ਸਥਿਤ ਡੀਲਰ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ (ਅਕਤੂਬਰ 2007 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ 65.70 ਲੱਖ (ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 25.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਦਸੰਬਰ 2007 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ 25.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਵੇਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਟਾਲਣਯੋਗ ਦੇਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਡੀਲਰ ਤੋਂ ਉਹੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮਾਡਲ 65 ਲੱਖ ਰੁਪਏ (25.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ - 25.31 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਦੀ ਵਾਧੂ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਣਾ ਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਤਿਕਾ-2.1 ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ"

12. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨੇਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੋਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ

ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

13. ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਨਾਮਾ ਪੇਪਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਜਾਂਚ ਅਜੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2016 ਨੂੰ ਗਠਿਤ ਮਲਟੀ ਏਜੰਸੀ ਗਰੁੱਪ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ 4 ਜੁਲਾਈ, 2011 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣੀ ਹੈ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 176 ਆਫ 2009[1].

14. ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 19 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਨੂੰ ਸੀਨੀਅਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਪਾਇਲਟ (ਐੱਚ) ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਏ.-109 ਪਾਵਰ, ਬੀ -247 ਅਤੇ ਈਸੀ-135 ਟੀ1 ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਤੇ, ਡਿਲਿਵਰੀ ਸ਼ਡਿਊਲ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਸਹੂਲਤ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਪੇਅਰਜ਼ ਇਨਵੈਂਟਰੀ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਇੰਜਣ ਪਾਵਰ, ਇੰਜਣ ਲਾਈਫ, ਸੰਚਾਲਨ, ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਗਾਹਕ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਏ.-109 ਪਾਵਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ। 2 ਜਨਵਰੀ, 2007 ਨੂੰ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਏਵੀਏਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਸਤਾ ਖੁਦ ਜਨਵਰੀ, 2010 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਲਕੇ ਟਵਿਨ ਇੰਜਣ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨੂੰ ਡਿਲੀਵਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਗਸਤ/ਸਤੰਬਰ, 2007 ਵਿੱਚ ਡਿਸਟ੍ਰੀਬਿਊਟਰ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਤੋਂ 6,315,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 29 ਦਸੰਬਰ, 2016 ਨੂੰ, ਸੀਨੀਅਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ (ਐੱਚ) ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਗਸਤਾ ਏ 109 ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵੀਆਈਪੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਲਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ, ਰਾਜ ਨੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ਨਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਅੰਤਿਮ ਭੁਗਤਾਨ 6,570,000 (ਛੇ ਮਿਲੀਅਨ ਪੰਜ ਸੌ ਸੱਤਰ ਹਜ਼ਾਰ) ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 5,246,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਗਸਤਾ ਵੈਸਟਲੈਂਡ ਦੇ 30 ਅਕਤੂਬਰ, 2007 ਦੇ ਇਨਵੌਇਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ, 9 ਅਕਤੂਬਰ, 2007 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਕਤ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਸਤਾ ਨੇ 24 ਮਈ, 2006 ਨੂੰ ਅਗਸਤਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਮਾਡਲ ਏ-109 ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸੀਰਮ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਸੀਰਮ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਰਪ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਰਪ ਨੇ ਅਗਸਤਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ਗੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਰਪ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਚਾਰਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

---

[1] ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 9 ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ
2016 ਦੇ ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰ. 65

ਸਵਰਾਜ ਅਭਿਆਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ
[ਆਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਇਲ, ਜੇ.]

ਅਗਸਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਸਮਾਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀਮਤ 6 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੇਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਇਸਦੇ ਵਿਤਰਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਾਧੂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਝਾਰਖੰਡ ਨੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਕੀਮਤ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਲ 2005 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੌਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਝਾਰਖੰਡ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ 5.591 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ 5 ਅਗਸਤ, 2006 ਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਮੁੱਲ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2017 ਨੂੰ 5.246 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਖੁਦ 13 ਮਾਰਚ, 2007 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਡਿਲੀਵਰੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀਮਤ 6.0 ਮਿਲੀਅਨ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਸੀ।

15. ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੌਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਭੁਗਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਭੇਜਣ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਅਗਸਤਾ ਵਿਚਕਾਰ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਪੱਖੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਅਗਸਤਾ ਨੂੰ 100,000 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ (24 ਮਈ, 2006 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 4.1. ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਰਪ ਓਸ਼ੀਅਨ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟਸ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 13 ਨਵੰਬਰ, 2006 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 4.1. ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ 1,473, 800 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਕੈਗ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।

16. ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਅਭਿਸ਼ਕ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਅਸੀਂ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲਾਭ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ[2], ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਐਸ. ਚੌਧਰੀ[3], ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਲਲਨ' (VIII) ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ[4], ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ[5] , ਕੁੰਗਾ ਨੀਮਾ ਲੇਪਚਾ ਬਨਾਮ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ[6], ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਮਰਾਈਟ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ[7] , ਅਲਗਾਪੁਰਮ ਆਰ. ਮੋਹਨਰਾਜ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ[8] ਅਤੇ ਸੰਤੋਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ[9] ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਚਾਰੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਢੁਕਵੇਂ ਮੰਚ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

---

[2]1981 (ਸਮਾਰਥਨ) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 87

[3](1992) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305

[4](2006) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 613

[5](2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 349

[6](2010) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 513

[7](2013) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 398

[8](2016) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 82

[9](2016) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਖਾਰਜ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ